

Rion karnevaalit olivat täydelliset. Musiikki, maailman kauneimmat ihmiset ja liike virtasivat kapeilla kaduilla. Kulkueet soivat ja prinsessojen kirkkaat höyhenet loivat koko kaupunkiin yltäkylläisen satumaan. Kaikilla oli hauskaa. Mekin, pökölöjalkaiset turistit, huomasimme tanssivamme estottomasti caricosasien joukossa. Todellinen samba toi kahdelle väsyneelle opiskelijalle vapautuksen kotimaan painolasteista. Täällä ei ollut luentoja tai tanssitunteja, ei ketään vaatimassa jatkuvaa suorittamista. Me saimme olla omia itseämme, juuri sellaiset kaksi nuorta naista, joiksi maailman henget olivat meidät luoneet. Aamuyö pimeällä rannalla. Vain me kaksi ja viimeinen viinipullo, jonka suuta suutelimme vuorotellen. Kertasimme yhteisiä päiviämme täällä maailman keskipisteessä, hieroimme toistemme väsyneitä lihaksia, kikatimme onnellisina ja kierimme hiekassa. Suukottelimme toisiamme toverillisesti. Olimme humalassa; onnesta, elämästä, tanssista. Brasiliasta. - Väsyttääkö? Näimme tumman hahmon vasta, kun hän alkoi puhua. Hän oli saattanut olla vieressämme jo pitkään. - Ei, ei väsytä. Tai ihan pikkuisen. Ota huikka. Tarjosin pulloa hahmolle, mutta hän heilautti kättään epämääräisenä kieltoeleenä. Kohautin olkapäitäni ja ojensin pullon rakkaimmalle ystävälleni. Ninalle viini kelpasi. - Tervetuloa Brasiliaamme, hahmo sanoi, ja jatkoi: Onko ollut hyvä päivä? Katsoimme toisiamme. Ninan tekoriipset ja tavallista voimakkaampi karnevaalimeikki nauroivat minulle. - Joo, on ollut. Tosi hyvä. Kikatimme. Tumma hahmo oli hiljaa. - Me olemme tanssineet ihan hulluina, monta päivää. Tumma hahmo oli hiljaa. Täysin liikkumatta. Pimeydessä pystyi kuitenkin tuntemaan intensiivisen katseen kohdistuvan kasvoihini. - Kaikki brasilialaiset ovat upeita tanssijoita, sanoin. Samba elää teissä. Tumma hahmo jatkoi hiljaisuuttaan, kunnes hän tuhahti itsekseen. En edelleenkään nähnyt kuin epämääräiset ääriiviivat, mutta pystyin tuntemaan, miten katse kääntyi merta kohti. En ollut odottanut sitä. - Mitä, etkö sinä ole samaa mieltä? Ninakin katsoi tummaa hahmoa tarkasti samalla, kun hieroi oikeaa pohjettaan. Ninan lihaksikkaat sääret olivat upeat, mutta seuraamme tunkeutunut henkilö ei tuntunut niitä huomaavan, ei niin kuin minä ainakaan. Seuralaisemme ei sanonut mitään, ei liikkunut. Hän ainoastaan tuijotti jonnekin kauas, tai niin luulin. Meren kohina peitti hänen hengityksensä äänet. Vilkaisin Ninaa ja huomasin hänenkin olevan hämillään, joten otin naisen pienen käden omaani, annoin hänelle turvaa ja otin sitä Ninalta itselleni. Sitten näimme hahmon vaihtavan hitaasti asentoa. Varjo häivähti. Hän vaikutti aika pieneltä. Vaarattomalta. Aallot murtuivat rantaan ja melkein peittivät hänen pehmeän äänensä. - Ai teidän mielestänne tämä tanssi on hienoa? Karnevaalisamba? - Kyllä, se on upeinta, mitä tiedämme. Se on tuhat kertaa hienompaa kuin meillä koulussa. Tai miljoona kertaa. Te vain annatte tanssin tulvia itsestänne ulos, te hengitättekin sambaksi. Miten niin, oletko sinä eri mieltä? Nina nyökytteli ponnekkaasti, monta kertaa. Nyt hän nojasi olkaani odottaen brasilialaisen vastausta. - Eivät nämä osaa tanssia, eivät täällä. Alkoholi haihtui nopeasti verenkierröstäni. Miten joku paikallinen voisi olla tuota mieltä? - Missä ne sitten osaavat? Siis sambaa? Osaatko muka itse paremmin? Tumma hahmo oli taas aluksi hiljaa. Mietti. - Tiedätkö te, mistä samba tulee? Missä se on todellista? Me olimme suomalaisia opiskelijoita, molemmilla oli ollut lukiossa keskiarvo yli 9. Jos me jotain osasimme, niin selvittää nettitietoja. Kerroimme hänelle yleisinä samban historiasta. Afrikasta tuotujen orjien rituaaleista ja uskonnoista, niiden hitaasta sivistymisestä paritanssiksi. Karnevaaleista ja bossa novasta. Miten musiikki ja tanssi oli hiljalleen valloittanut koko maailman, jopa pohjoisen Suomen, missä monen huonon iskelmän taustalla olisi mahdollista kuulla Brasiliasta matkansa aloittanut poljento. Kuulijamme ei liikkunut, ei puhunut. Hän vain tuntui tuijottavan jonnekin kauas, ilmeisesti menneisyyteen. Aloitimme kertomuksemme varmoina, mutta mitä pidemmälle se eteni, sitä enemmän tumma hahmon vaiteliaisuus ja liikkumattomuus söivät itseluottamustamme. Lopulta kilvan laulaneet äänemme hautautuivat

rannan santaan. Meren ja rannan kohtaaminen synnytti äänimaailman, jossa ei ollut enää tilaa meidän epävarmuudellemme. - Noinko teille on väitetty? Nyökkäsimme, vaikkei sitä pimeässä pitkälle näkynytkään. Edes Ninan vaalea tukka ei loistanut. Yö oli tiivistynyt hetkessä kuumaksi pimeydeksi. Tumma hahmo vaikutti isommalta ja uhkaavammalta. Sen ääni oli syventynyt ja tuntui jyrisevän samalla korkeudella aaltojen kanssa. - Ihmiset omivat kaiken itselleen, tumma hahmo ajatteli ääneen ja jatkoi: Eivät ihmiset luoneet Sambaa, eivät orjat tai omistajat. Musiikki oli ensin, ihmiset vain alkoivat elää täällä sitä. Samba on Amazon ja Pantanal, samba on viidakon rytmi. Kävelkää pois rannoilta ja kaupungeista, pois ihmisten jäljiltä. Ohi istutetun ja kesytetyn metsän. Kun löydätte oikean viidakon ja pysähdytte sinne, olkaa paikallanne aivan hiljaa. Jos teillä on onni mukanaan, silloin voitte kuulla samban. Eläimet ja puut soittavat sitä yhdessä, laulavat teille. Sieltä samba on lähtöisin. Ihmiset ovat vain kopioineet ja kesyttäneet oikean brasilialaisen samban omille heikoille kyvyilleen sopivaksi. Intiaanit ja afrikkalaiset. Ja kaikki muut. Lause päättyi epäselvään tuhahtukseen. Me kuuntelimme tumman hahmon puhetta. Otimme välillä viiniä, emmekä sanoneet mitään. Kertojamme jatkoi, muistellen. - Karnevaalit ovat vain häivähdys todellisista sambajuhlista. Oletteko koskaan ajatelleet, miksi ihmiset haluavat koristella itseään höyhenin, muuttaa itsensä eläimiksi? Ette tietenkään. Eivät hekään tiedä, enää. Asuilla on vain tarkoitus matkia viidakonkarnevaaleja, sitä tunnelmaa, niitä näkyjä. Riikinkukkoja, papukaijoja, perhosia; ja käärmeitä. Apinoita, kaikkia. Katsoimme Ninan kanssa toisiamme. Faveloista aiemmin yöllä hiljaisena tuoksunut musiikki oli hiljentynyt ja Atlantilta vyöryvät aallotkin pienentyneet mustassa yössä. Me puristimme toistemme käsiä ja tunsin Ninan pään painon aiempaa raskaampana olkaani vasten. Otin tiukasti kiinni hänestä ja laskeuduin makaamaan selälläni viileälle sannalle, Ninan pieni pää rinnallani. Kertojamme jatkoi. - Oikeat karnevaalitkin ovat kyllä olemassa, mutta ne ovat jotain aivan muuta kuin nämä täällä, nämä ihmisten apinoinnit. Kerran vuodessa, vähän ennen sadekautta, eläimet kokoontuvat yhteen. Siellä voi nähdä, mistä oikea samba tulee. Pythonit ja anakondat hetkuvat maata vasten. Niiden pitkät ruumiit elävät oikeassa rytmissä, aaltoilevat suusta pyrstöön. Jättiläiskäärmeissä näkee kaikkein parhaiten samban maanläheisyyden, sen raskauden ja voiman. Jos olette nähneet, miten naisen lantio hakee koko ajan liikettä maata vasten, ei siinä tarvitse muuta miettiä kuin paksujen käärmeiden liikettä. Ja juuri siksi leveätakapuoliset naiset ovat parhaita sambaajia, heillä on oikeampi tunne liikkeen syvästä voimasta. Kertojamme tuntui vilkaisevan pimeässä kapeita lanteitamme, mutta yö piilotti hänen ilmeensä. - Tukaanit taas koputtavat rytmiä ja vaihtavat painoa jalalta toiselle. Vasen – oikeavasen. Oikea – vasenoikea. Ne heijaavat paikallaan sivuttain ja painonvaihto saa ne niaamaan eteen ja taakse, taakse ja eteen. Sitä ihmisetkin koettavat matkia. Mutta ilman nokkaa, lantiotaan heiluttaen. Rivosti. Tumma hahmosta saattoi juuri ja juuri erottaa pään paheksuvan liikkeen. Nina hieroi poskeaan rintalihakseeni, mutta kumpikaan meistä ei puhunut. Viinipullo oli tyhjä. Kuuntelimme ja katsoimme taivaan tuntemattomia tähtikuvioita. Juuri siinä oli hyvä olla sillä hetkellä, maailman rakkaimman ihmisen syleilyssä. - Alligaattoritkin tanssivat yhteisessä rytmissä, pyrstöillään ja leuoillaan. Niistä näkee, miten kaikki vaikuttaa kaikkeen. Kun kuono heilahtaa vasemmalle, sen värähdys etenee näkymättömänä vartalon läpi, ja lopulta pyrstö löytyy oikealta. Kauniisti, pehmeästi, luonnollisesti. Ei siinä voimaa tarvita. Ainoastaan hengittämistä luonnollisessa rytmissä, viidakon osana. - Perhoset luovat kaiken ympärille kevyen värinän, joka ohjaa katseet ylemmäs. Siniset, keltaiset ja punaiset täplät viidakon vihreydessä. Papukaijojen höyhenet loistavat latvakasvustoista siivilöityvässä auringonvalossa. Kun ne liikkuvat, eivät ihmisten karnevaalikulkueiden sääliittävät matkimisyrietykset näytä enää miltään. Vaikka varastavatkin itselleen jaguaarien täplikkäät turkit. Kaiken ympärillä viidakko naksuu,

sammakot laulavat ja joki soi. Loppujen lopuksi Amazon itse luo äänen, siksi samba on lähtöisin juuri Brasiliasta, Amazonin sylistä. Tumma hahmo vaikutti vaipuvan muistoihinsa. Nojasi taaemmas, jos varjosta nyt mitään pystyi päättämään. Hän hiljeni entisestään, muuttui täysin liikkumattomaksi patsaaksi. - Oletko sinä sitten päässyt näkemään viidakon sambaa? Missä sitä voi nähdä? Hän oli pitkään hiljaa. Nina hengitti tasaisesti minua vasten, pehmeät huulet huokailivat lämpimän kosteaa ilmaa rinnalleni. Pystyin haistamaan hänen hiustensa suolaisen kosteuden niiden painautuessa poskelleni. - Olen minä, useinkin. Mutta ei sitä voi nähdä, se pitää elää. Kokea. Siellä pitää olla mukana. Uskaltaa tanssia käärmeiden, hämähäkkien, kapybarojen ja lintujen kanssa. Tunkeutua tuhansien perhosten keskelle. Antaa liskojuosta iholla, levätä kaimaanien sylissä. Sitä ihmiset eivät koskaan uskalla tehdä ja siksi he eivät osaa tanssia oikeaa sambaa. Vain apinoita eläimiä. Matkia toinen toistaan, kunnes oikeasta tanssista ei ole jäljellä enää mitään. Ei tunnetta, ei liikettä, ei luonnon omaa iloa. Tekniikkaa ja sambakouluja. Hän värähti kuin kylmästä ja huokasi. Mietti hetken ja jatkoi sitten kertomustaan. - Apinoista en ole muuten vielä puhunutkaan. Se on väärin. Apinat ovat sielu, todelliset sambataiturit. Ne tuovat musiikkiin iskut. Huutavat ja kirkuvat. Ihmiset yrittävät matkia niiden pilleillä, mutta tuloksetta, mekaanisesti. Apinat osaavat yhdistää jättiläisten maaliikkeen, lintujen rytmikkään heilunnan ja matelijoiden värähtelyt. Pieninkin tamarindi osaa matkia perhosten leijuntaa käsillään ja hännällään. Ennen kuin olette nähneet kultaleijona-apinoiden tai kapusiinien pyörittävän lantiotaan, ette ole tienneet seksikkydestä mitään. Jos apinoita päästettäisiin sambakulkueisiin, ei ihmisiä tarvittaisi ollenkaan. Hahmo hiljeni hetkeksi ajatukseen. Minun vasen käteni silitteli Ninan poskea ja oikea käteni oli hänen lantionsa ympärillä. Ninan oikea käsi lepäsi litteällä vatsallani. Emme kumpikaan puhuneet mitään, makasimme vain hiekassa toisiimme kietoutuneina. - Mutta ei niin tule käymään. Ei nyt, ei koskaan enää. Ihmiset polttavat pois viidakon, murskaavat kilpailijansa. Ihmiset eivät siedä sitä, että joku muu on heitä parempi. Ei tätä viidakkoa minkään talouden takia tuhota vaan siksi, että ihmiset eivät kestä sen luomaa epävarmuutta. Pian oikeaa sambaa ei enää ole ollenkaan. Kaikki, mitä jää jäljelle, ovat ihmiset. Brasilialaiset. Ja muut. Hän kuulosti sylkäisevän pahaa makua suustaan ja huokasi. - Sitten lähtevät ihmisetkin. Tuhottuaan luonnon, joka synnytti heidät. Tuhottuaan kaikki ilon lähteet elämästään epätoivoisessa etsinnässään, kun ihmiset eivät voi tunnustaa, että kaikkea ei voi kontrolloida. Elämä vain pitää elää, siinä ei ole muita salaisuuksia. Mutta se ei käy ihmisille, jotka haluavat aina vain tietää lisää. Lopulta sambaa ei enää ole. Ei edes sen kalpeaa kopiota. Kaikki on koneita, kaikki on tehokasta. Mikään ei ole olemassa vain itsensä vuoksi. Niin kuin samba. Silloin maailma on paljon huonompi. Nina nojasi edelleen minuun, hengitti tasaisesti. Jalkammekin olivat jo kietoutuneet hakemaan turvaa toisistaan. Minunkaan silmäni eivät meinanneet pysyä auki. Yö oli kuuma. Pimein hetki oli jäänyt jo taakse. Tumman hahmon ääriviivat olivat selkeämmät kuin aiemmin. Rannan hiekkaa oli kuivunut säariini. Kertojamme nousi hitaasti. Äänettömästi. Hän ei nyt vaikuttanut kovin suurelta, mutta raajat olivat pitkät ja hoikat. - Kiitos tarinastasi. Ihana iltasatu. Hän seisoi hetken paikallaan, lähti sitten kävelemään pois. Sambaa tanssien, menoa hännällään tasapainottaen. - Ei se ollut satu, olivat viimeiset sanat, jotka merituuli puhalsi korviini. Emme keskustelleet siitä yöstä edes keskenämme. Kun Ninan silmät hipaisivat minua, tunsin pientä häpeää sisälläni. En itsestäni, vaan kaikesta, kollektiivisesti. Nautimme karnevaaleista loppuun saakka, mutta sydämemme ei ollut enää yhtä nuori. Tanssimme joukossa muita eläimellisemmin, viidakon rytmiä itsestämme hakien. Meitä katsoivat muutkin kuin turistit. Paluumme jälkeen minä kävin sambakoulussa vain yhden kerran, Nina ei sitäkään. Me olimme jo oppineet kaiken, mitä opettajillamme olisi ollut annettavana. Muutaman kerran vuodessa

menemme kaksistaan mökilleni Valkealaan. Katsomme televisiosta luonto-ohjelmia, jotka kertovat sademetsien elämästä. Iltaisin laitamme soimaan kaikkein villeimmät levyt, haemme viidakon ääniä. Heitämme vaatteet pois. Minä maalaan ihoni kirkkaan keltaiseksi ja roiskin joukkoon tummia täpliä. Nina liimaa värikkäitä höyheniä itseensä, kaikkialle. Tanssimme yön läpi. Kyläkaupassa muut asiakkaat tuijottavat meitä, eivätkä sano mitään.